

det ikke paa dette Tidspunkt maatte være det rigtige at tage Ændringsforslaget tilbage.

J. Hage: Jeg skal blot sige et Par Ord. Da hele Udvalget er enigt, ogsaa den Side af Salen, hvortil jeg i øvrigt hører, forekommer det mig nødvendigt at markere min med Landstingets nærmest samstemmende Opfattelse. Det er et Forsøg, der skal gøres. Det er meget tvivlsomt, paa hvad Maade hele Forholdet vil udvikle sig, om det vil udvikle sig i den Retning, at der intet praktisk kommer ud af det, naar Loven er vedtagen, eller om det udvikler sig i en anden Retning, saaledes at Fordringerne vedblive at stige, saaledes at vi komme ind i store Vanskeligheder med Hensyn til Tilfredsstillelse af de Ønsker og Forhaabninger, som man i rigt Maal har vakt hos den paagældende Samfundsklasse. Dette er usikkert, og jeg ønsker derfor, at man gaar saa forsigtig frem som muligt. Landstinget har ikke afvist en Behandling af den hele Sag, men har gjort et alvorligt Forsøg paa at komme den besindige Opfattelse af dette Spørgsmaal i Møde. Den ærede foregaaende Taler, og jeg antager ogsaa den højtærede Minister — jeg havde troet, det havde været længer, derfor var jeg ikke straks til Stede og har saaledes ikke hørt, hvad den højtærede Minister har sagt — have været enige om at beklage, at man stiller sig saa intransigent lige over for Landstingets Opfattelse. Jeg kan ikke tro paa, at Arbejderforholdene i nogen væsentlig Grad kunne blive forbedrede ved denne Lov. Man kan tilfredsstille et og andet Ønske og Krav, men ogsaa i andre Retninger fremkalde en Del Misfornøjelse og Misstemning, tror jeg, ved hele den Maade, hvorpaa Sagen foreslaas ordnet. Men at det skulde have nogen nævneværdig Indflydelse paa Arbejderforholdenes Udvikling, har jeg ingen Tro til. Jeg maa desværre erkende, at den Side af Salen, som jeg i enhver Retning ellers staar fjernest, ikke har ganske Uret i, at de, der ville tage Profitten, ere de store Gaarde, som jo have Jorden, som de kunne lægge ud, de kunne sætte System i Byggeriet og laane deres Arbejdere de fornødne Penge, navnlig hvis det kun gælder 400 Kr., men det er jo egentlig ikke det, der har været Hensigten med Lovforslaget. Da det er muligt, at der er enkelte Medlemmer, der trods deres store Interesse for Sagen ikke altid have Lejlighed til at studere de kedelige Tal fra statistisk Tabelværk, der kom

frem i Landstinget ved 2den Behandling, kan jeg ikke lade være at nævne, at der af 266,000 Landejendomme her i Landet findes 160,000 under 1 Td. Hartkorn, og at der i Løbet af sidste 20 Aar eller rettere 22 Aar, fra 1873 til 1895, er kommet af jordbesiddende Huse en Tilvækst af ca. 28,000. Man kan altsaa paa ingen Maade sige, at den hele Udvikling er gaaet i Staa, og at der er skabt saadanne Tilstande, at man kan sammenligne Tilstandene i dette Forhold med Tilstandene i forrige Aarhundrede, hvad Jordbruget angaar. Man faar med det samme Lejlighed til den Behagelighed at kunne blive sammenlignet med de store Reformatorer fra den Tid, især naar Navne og andre Forhold kunne henlede Opmærksomheden derpaa. Men jeg tror, at Forholdene ere saa forskellige, at man paa ingen Maade kan sammenligne de daværende med de nuværende paa Jordbrugets Omraade. Derfor ser jeg ikke, at der sker nogen som helst nævneværdig Skade ved, at man gaar forsigtig til Værks, idet man følger den gamle, kloge, politiske Regel, at hvor man skal imødekomme Ønsker og afhjælpe Trang, maa man ikke gaa saa hurtigt frem, at man bliver nødt til at gaa tilbage igen. Derpaa kan man anføre baade smaa og store Eksempler. Jeg antager saaledes, at ingen er i Tvivl om, at hvis man ikke ved vore Forfatningsforhold havde gjort Skridt frem og tilbage, vilde Misfornøjelsen ikke være bleven saa stor, som den har været i en lang Periode. Jeg ønsker, som sagt, naar dette Forsøg skal gøres, at slutte mig til Landstingets Opfattelse; om der skal ændres et eller andet deri, om man kunde vedtage det af det ærede Medlem for Vestervig (N. Andersen) anbefalede Forslag, er sin Sag, men i det store hele maa jeg bekende, at jeg slutter mig til Landstingets Opfattelse, og jeg har ikke ønsket ved denne Lejlighed at stikke min Mening under Stolen.

Scavenius: Jeg ønsker blot ganske kort at pointere lige over for en Ytring af den ærede sidste Taler om den intransigente Stilling, hele Udvalget har taget, at jeg ikke opfatter Udvalgets Stilling saaledes, at man ikke skulde ønske og ikke skulde ville en Forhandling med Landstinget. Vi ere i Overensstemmelse med de Ytringer, der fremkom fra den højtærede Landbrugsminister om, at disse Forhandlinger vistnok bedst føres i et Fællesudvalg, som man jo dog venten vil blive nedsat i Sagen. Det har ogsaa været Tanken med det, der hentydes til i Betænkningen om de enkelte